

Realisatie Natuurnetwerk - verwerving en inrichting, 1990-2017

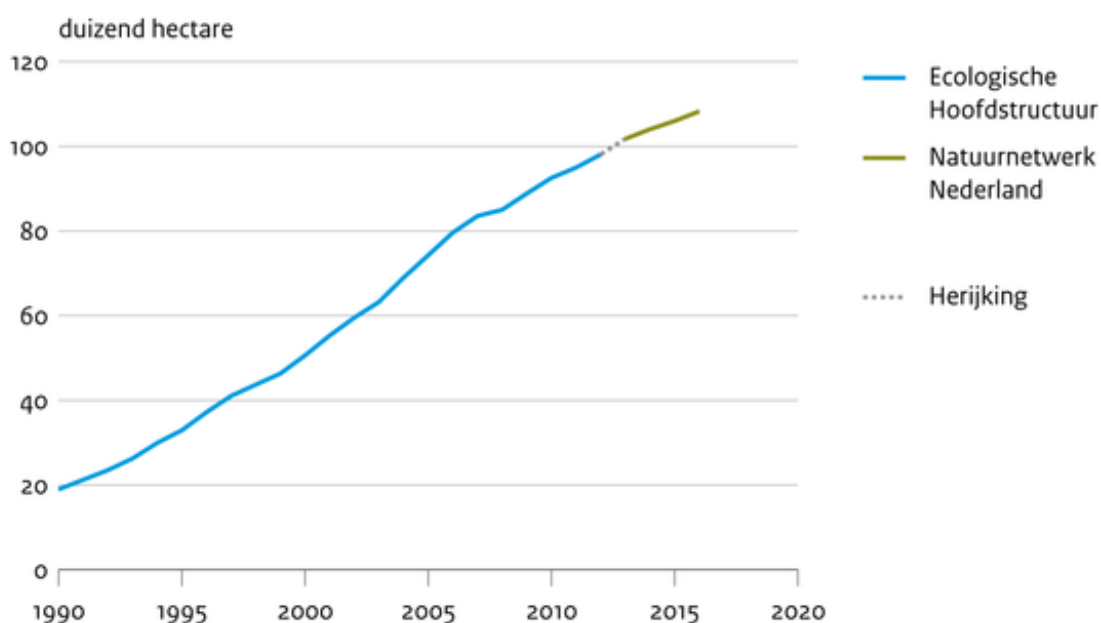
Indicator | 4 september 2018

U bekijkt op dit moment een archiefversie van deze indicator. De actuele indicatorversie met recentere gegevens kunt u via deze [link](#) [1] bekijken.

Het areaal verworven gronden (inclusief functiewijziging) om het Natuurnetwerk Nederland te realiseren, is per 1 januari 2017 toegenomen tot meer dan 108.000 hectare. Tussen 2011 en 2017 is ruim 33.000 ha natuur ingericht en ruim 15.000 ha verworven en van functie gewijzigd.

[figuurgroep]

Verwerving en functiewijziging nieuwe natuur

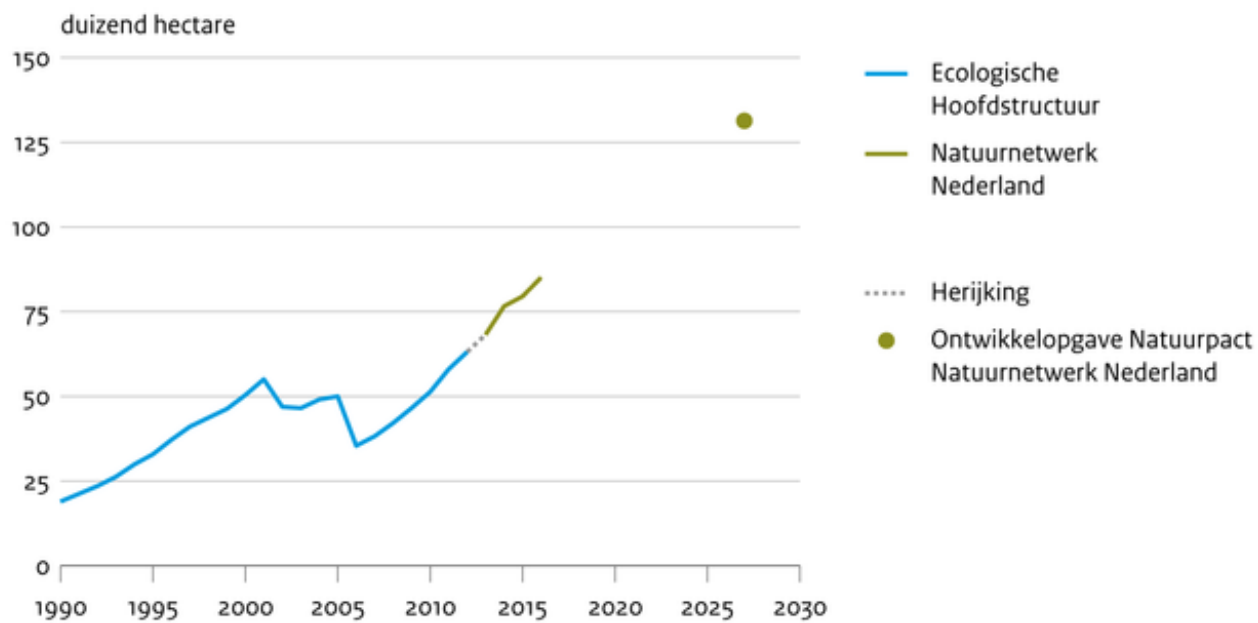

Bron: IPO

WUR/aug18
www.clo.nl/nl130713

- [Download figuur](#) [2]
- [Download data \(ods\)](#) [3]
- [Download data \(xlsx\)](#) [4]

Inrichting nieuwe natuur

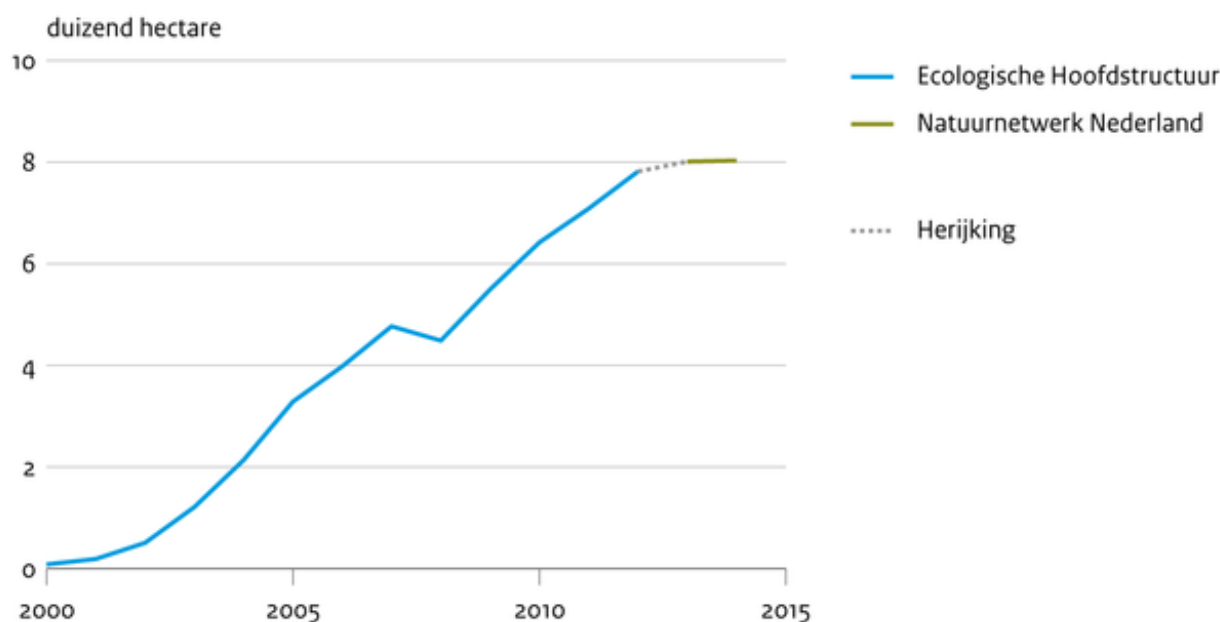

Bron: IPO

WUR/aug18
www.clo.nl/nl130713

- [Download figuur](#) [5]
- [Download data \(xlsx\)](#) [6]
- [Download data \(ods\)](#) [7]

Functiewijziging nieuwe natuur

Bron: DR; Min EZ; IPO

WUR/sep17
www.clo.nl/nl130713

- [Download figuur](#) [8]
- [Download data \(xlsx\)](#) [9]
- [Download data \(ods\)](#) [10]

[/figuurgroep]

Uitbreiding en inrichting nieuwe natuur neemt geleidelijk toe

De oppervlakte verworven nieuwe natuur is sinds 1990 geleidelijk toegenomen. In 2016 is er binnen het natuurnetwerk 2.290 ha nieuwe natuur bijgekomen via verwerving of functiewijziging met particulier beheer. In totaal is in datzelfde jaar 5.570 hectare ingericht (IPO 2017b). In 2014 was er 8.436 hectare ingericht en in 2015 2875 hectare (IPO 2015, IPO 2017a,b). De voortgang is minder dan in 2014 maar meer dan in 2015. Provincies geven aan dat in de eerste jaren na de herijking de inrichting snel verliep omdat veel gronden al vóór 2011 waren aangekocht. Als het gemiddelde tempo van inrichting kan worden vastgehouden, dan is de ontwikkelopgave van 80.000 hectare ingericht in 2027 gerealiseerd. Het is echter de vraag of het tempo kan worden vastgehouden. Want hoewel met de huidige provinciale plannen ruim in de gestelde opgave van 80.000 hectare is voorzien, kan de daadwerkelijke verwerving en functiewijziging van gronden voor nieuwe natuur lastig worden omdat men afhankelijk is van de medewerking van grondeigenaren (PBL & WUR 2017). De grafiek voor inrichting vertoont een dip in 2002 en in 2006. Een deel van de ingerichte gronden bleek na inventarisatie in het kader van het project 'Nulmeting op kaart' nog niet te voldoen aan de geambieerde natuur en werd daardoor niet langer als voldoende ingericht te boek gesteld.

Particulier natuurbeheer door functiewijziging verloopt trager

In het Natuurpact maakt realisatie van nieuwe natuur door functiewijziging van gronden met particulier natuurbeheer deel uit van de ontwikkelopgave van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hoewel met de wijziging in het natuurbeleid de specifieke taakstelling voor particulier natuurbeheer

is vervallen, blijft het als instrument gehandhaafd. Het areaal met functiewijziging is per 31 december 2014 gegroeid tot 8.032 hectare. De realisatie van nieuwe natuur via functiewijziging verloopt de laatste jaren trager. Functiewijziging wordt sinds 2015 niet meer eenduidig en afzonderlijk door provincies gerapporteerd.

Wijzigingen in oorspronkelijk beoogde omvang natuurnetwerk

In 1990 was de omvang van de bestaande natuur in het NNN volgens het Rijk 450.000 hectare (LNV 1990). De toen beoogde uitbreiding, die in 2018 gerealiseerd moest zijn, was ca. 250.000 hectare groot. Deze uitbreiding werd vorm gegeven door nieuwe natuur (ca. 150.000 ha natuurontwikkeling) en agrarisch natuurbeheer (ca. 100.000 ha). In het Natuurpact van september 2013 hebben Rijk en provincies hun nieuwe ambities om natuur in Nederland te ontwikkelen en te behouden vastgelegd voor de periode tot en met 2027 (EZ & provincies 2013). De meeste provincies hebben de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) herijkt en de naamgeving is veranderd naar Natuurnetwerk Nederland. Door de herijking maken, soms grote, delen van de vroegere EHS geen deel meer uit van het NNN. In de meeste provincies zijn natuurgebieden die buiten het NNN zijn komen te liggen, toegevoegd aan provinciale groene netwerken. Deze kennen een minder stringente bescherming dan de natuurgebieden in het NNN. Veelal geldt voor deze gebieden het beschermingsregime 'ja, mits', hoewel dit niet in alle provincies hetzelfde wordt ingevuld.

In deze gebieden zijn economische ontwikkelingen mogelijk mits er rekening wordt gehouden met natuurwaarden. In het NNN is het 'nee, tenzij'-regime uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht (IenM 2012). Alle provincies hebben het NNN inmiddels planologisch begrensd en opgenomen in omgevingsplannen, omgevingsverordeningen, structuurvisies en ruimtelijke verordeningen.

Na de herijking is de omvang van het op kaart begrensde NNN teruggebracht van circa 786.000 (VROM 2005) naar circa 750.000 ha (exclusief grote wateren). Tot 2027 gaan de provincies minimaal 80.000 hectare nieuwe natuur realiseren om het natuurnetwerk te versterken. Hiervoor moesten provincies in 2011 nog 40.000 hectare (landbouw)grond verwerven of van functie veranderen (IPO 2015). Van het nu begrensde NNN zal niet alles natuurgebied worden; een klein deel van het areaal is nog zoekgebied voor nieuwe natuur en een klein deel zal worden gerealiseerd met agrarisch natuurbeheer. De minimum beoogde oppervlakte natuur binnen het begrensde natuurnetwerk van 750.000 ha per 1 januari 2027 is 668.000 ha (IPO 2017b). Naast dit natuurnetwerk op het land zijn alle grote wateren, waaronder Waddenzee, IJsselmeer, Zeeuwse delta en Noordzee aangewezen als onderdeel van het NNN.

Beleid Natuurnetwerk Nederland vergroot natuurgebieden

Behoud en herstel van biodiversiteit is een belangrijke (inter)nationale doelstelling van het natuurbeleid vanuit de Conventie voor Biologische Diversiteit, de EU-Vogel- en Habitatrictlijn en de EU-biodiversiteitstrategie. Het realiseren en beheren van een samenhangend Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS; LNV 1990), is een van de belangrijkste pijlers van het Nederlandse natuurbeleid. Het ruimtelijke rijksbeleid is vastgelegd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) uit 2012. Ruimtelijke samenhang dient nationale belangen van de SVIR:

- Ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten.

Het Natuurnetwerk Nederland is een netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden en werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Het doel van het natuurnetwerk is de achteruitgang van het areaal aan natuur en van de biodiversiteit te stoppen door een samenhangend netwerk van natuurgebieden te creëren. Dit wordt gedaan door natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden door verwerving, inrichting en beheer van aangrenzende en tussenliggende landbouwgronden. Grote eenheden natuur helpen tevens gunstige water- en milieucondities te realiseren verbeteren. Met het Natuurpact (2013) is de doelstelling voor verwerving en inrichting van het natuurnetwerk op het land

een verantwoordelijkheid van de provincies. Het Rijk is verantwoordelijk voor het natuurnetwerk in grote wateren.

Referenties

- LNV (1990). Natuurbeleidsplan. Regeringsbeslissing. Den Haag: Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.
- EZ & provincies (2013). [Natuurpact ontwikkeling en beheer van natuur in Nederland](#) [11]. Den Haag: Ministerie van Economische Zaken en provincies.
- IenM (2012). [Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte \(SVIR\)](#) [12]. Den Haag: Ministerie Infrastructuur en Milieu.
- IPO (2015). [Natuur in de provincie. Eén jaar Natuurpact in uitvoering](#) [13]. Den Haag: Interprovinciaal Overleg.
- IPO (2017)a. [Tweede Voortgangsrapportage Natuur. Natuurpact in uitvoering in 2015](#) [14]. IPO-publicatienummer 321. Den Haag: Interprovinciaal Overleg.
- IPO (2017)b. [Derde Voortgangsrapportage Natuur - Provinciaal natuurbeleid in uitvoering in 2016](#) [15]. Den Haag: Interprovinciaal Overleg.
- PBL & WUR (2017). [Lerende evaluatie van het Natuurpact. Naar nieuwe verbindingen tussen natuur, beleid en samenleving](#) [16]. PBL-publicatienummer 1769. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.
- VROM (2005). [Nota Ruimte; Ruimte voor ontwikkeling](#) [17]. Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu, Den Haag

Technische toelichting

Naam van het gegeven

Realisatie Natuurnetwerk - verwerving en inrichting 1990 -2017

Omschrijving

Realisatie Natuurnetwerk Nederland (NNN) door middel van verwerving, functiewijziging en inrichting 1990 -2017. De indicator geeft de oppervlakte aan verworven en ingerichte grond en particulier natuurbeheer ten behoeve van nieuwe natuur, verbindingen en natte natuur.

Verantwoordelijk instituut

Wageningen ResearchAuteur: Marlies Sanders (Wageningen Environmental Research)

Berekeningswijze

Bron cijfers:- Compendium: verwerving en inrichting tot 2010- Rapportage NOK 2010, 2011, 2012, 2013- Voortgangsrapportage natuur IPO 2015, IPO 2017a, IPO 2017bLET OP: De ruilgronden (= door Bureau Beheer Landbouwgrond verworven gronden) binnen de begrenzing zijn in tegenstelling tot het NOK niet meegeteld bij verworven gronden. Het is namelijk niet zeker of deze gronden ook worden ingericht. Kaartcombinatie in GIS (Union) van:- De kaart van het NNN is onderdeel van de voortgangsrapportage natuur (IPO 2017b). - Netto EHS 2005 onderdeel van de Nota Ruimte.- Alle rijkswateren zijn NNN maar staan niet op de NNN-kaart van het IPO. In 2005 waren ook alle

rijkswateren EHS. De rijkswateren op de kaart zijn daarom overgenomen van de begrenzing van de netto EHS 2005 van de Nota Ruimte.

Basistabel

Zie tabblad figuurdata onder Download figuurdata

Geografisch verdeling

Nederland

Andere variabelen

Geen

Verschijningsfrequentie

Jaarlijks

Achtergrondliteratuur

M.E. Sanders, G.W.W Wamelink, R.M.A. Wegman & J. Clement (2016). [Voortgang realisatie nationaal natuurbeleid: Technische achtergronden van een aantal indicatoren uit de digitale Balans van de Leefomgeving 2016](#). [18] WOT-technical report 79. WOT Natuur & Milieu, WUR, Wageningen.DLG (2010), [Natuurmeting op kaart 2010](#) [19]. Utrecht: Dienst Landelijk Gebied. Idem 2011, 2012, 2013, 2014.IPO (2017b). [Derde Voortgangsrapportage Natuur - Provinciaal natuurbeleid in uitvoering in 2016](#) [15]. Den Haag: Interprovinciaal Overleg.

Opmerking

De totale taakstelling voor particulier natuurbeheer was voor het natuurpact 42.771 ha, te realiseren in 2018.De ruilgronden (= door Bureau Beheer Landbouwgrond verworven gronden) binnen de begrenzing zijn in tegenstelling tot het NOK niet meegeteld bij verworven gronden. Het is namelijk niet zeker of deze gronden ook worden ingericht.Bij de indicator 2050 (ontwikkeling van woonbebouwing) gaat het om het NNN voor zover dat planologisch is beschermd. Het rijksbeleid biedt in het Barro (Besluit algemene regels ruimtelijke ordening) geen planologische bescherming; dat doen de twaalf provincies in hun ruimtelijke dan wel omgevingsverordeningen. Opvallend is dat aanzienlijke delen van de grote wateren, volgens de SVIR (Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte) onderdeel van het NNN, noch in het rijksbeleid, noch in het provinciaal beleid planologische bescherming genieten. Andere beleidskaders, zoals de Wet natuurbescherming, bieden overigens wel bescherming tegen ruimtelijke ontwikkelingen. In de toelichting op de indicator in het Compendium van de Leefomgeving ([indicator=nl2050]) staat aangegeven op welke versies van deze verordeningen de hier gebruikte begrenzing is gebaseerd. Het areaal NNN van de in deze indicator kan iets groter zijn dan de NNN zoals opgenomen in de Voortgangsrapportage Natuur voor zover die aanduidt waar financiën beschikbaar zijn voor grondverwerving, inrichting van natuurgebieden of beheer van natuur. Sommige provincies hebben er bij de herijking namelijk voor gekozen om delen van de eerdere EHS waarvoor door de bezuiniging van de Rijksoverheid geen financiën meer beschikbaar waren, planologisch te blijven beschermen tegen verstedelijking. Voor deze doelen gaan Rijk en provincies uit van andere versies van het NNN.

Betrouwbaarheids codering

C. Op basis van administratieve opgaven en GIS-bestanden

Referentie van deze webpagina

CBS, PBL, RIVM, WUR (2018). [Realisatie Natuurnetwerk - verwerving en inrichting, 1990-2017](#) [20] (indicator 1307, versie 13 , 4 september 2018). www.clo.nl. Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Den Haag; PBL Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag; RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Bilthoven; en Wageningen University and Research, Wageningen.

Bron-URL: <https://www.clo.nl/indicatoren/nl130713>

Links

- [1] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl1307>
- [2] https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1307_001g_clo_13_nl.png
- [3] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1307-001g-clo-13-nl.ods>
- [4] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1307-001g-clo-13-nl.xlsx>
- [5] https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1307_003g_clo_13_nl.png
- [6] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1307-003g-clo-13-nl.xlsx>
- [7] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1307-003g-clo-13-nl.ods>
- [8] https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1307_006g_clo_13_nl.png
- [9] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1307-006g-clo-13-nl.xlsx>
- [10] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1307-006g-clo-13-nl.ods>
- [11] <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2013/09/18/natuurpact-ontwikkeling-en-beheer-van-natuur-in-nederland>
- [12] <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2012/03/13/structuurvisie-infrastructuur-en-ruimte>
- [13] <http://www.ipo.nl/publicaties/provincies-ruim-op-schema-bij-inrichting-natuurnetwerk-nederland>
- [14] <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/04/06/tweede-voortgangsrapportage-natuur-natuurpact-in-uitvoering-2015>
- [15] <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/09/13/derde-voortgangsrapportage-natuur>
- [16] <http://www.pbl.nl/sites/default/files/cms/publicaties/pbl-2017-lerende-evaluatie-van-het-natuurpact-1769.pdf>
- [17] <https://docplayer.nl/11291915-Nota-ruimte-ruimte-voor-ontwikkeling.html>
- [18] <http://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/400062>
- [19] https://www.bij12.nl/assets/IPO_NOK-rapportage-2010_13_1011.pdf
- [20] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl130713>